

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,

Tel. (8 5) 203 4696, faks. (8 5) 203 4692, el. p. info@enmin.lt, enmin.lrv.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-

Nr. (1.20-05E)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO TEIKIMAS

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija pagal kompetenciją teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti bei įgijusiems teisę plėtoti ir eksploatuoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines jūrinėje teritorijoje, ir jūrinės teritorijos tyrimų bei kitų veiksmų atlikimo išlaidų kompensavimo aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (toliau – AIE įstatymas) 22 straipsnio 10 dalyje nustatomos sąlygos, kurias turi atitikti asmenys, siekiantys dalyvauti AIE įstatymo 22 straipsnyje numatytuose konkursuose dėl leidimo naudoti Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje (toliau – jūrinė teritorija) dalį (dalis) atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai (toliau – konkursas).

AIE įstatymo 22 straipsnio 10 dalies 1 punkte numatyta, kad Vyriausybė nustato reikalavimus ir kriterijus dėl konkurso dalyvių atitikties europinės ir transatlantinės integracijos kriterijams, numatytiems Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio 3 dalies įgyvendinimo konstituciniame įstatyme.

Nutarimo projektu siūlomame tvirtinti Reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti bei įgijusiems teisę plėtoti ir eksploatuoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines Lietuvos Respublikos teritorinėje, ir jūrinės teritorijos tyrimų bei kitų veiksmų atlikimo išlaidų kompensavimo aprašo (toliau – Aprašas) II skyriuje siūloma įtvirtinti, kokiais atvejais laikoma, kad konkurso dalyvis laikomas atitinkančiu europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus ir atitiktis šiai sąlygai vertinimo tvarką. Siekiant nesudaryti nepagrįstų kliūčių juridiniams asmenims dalyvauti konkurse yra nustatoma europinės ir transatlantinės integracijos kriterijų neatitinkančių konkurso dalyvių akcininkų ir galutinių naudos gavėjų tolerancijos riba atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymą.

Apraše nustatomas dokumentų, pateiktinų Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – Taryba), siekiant įrodyti konkurso dalyvio atitiktį europinės ir transatlantinės integracijos kriterijams. Vienas iš tokių dokumentų būtų registracijos valstybės juridinių asmenų registre išrašas (ar kitas analogiško pobūdžio dokumentas), iš kurio galima nustatyti visus konkurso dalyvio akcininkus ir galutinius naudos gavėjus. Siekiant palengvinti konkurso dalyvio

atitiktis europinės ir transatlantinės integracijos kriterijams vertinimą, Tarybai taip pat turės būti pateikiama konkurso dalyvio parengta ir konkurso dalyvio vadovo ar įgalioto asmens patvirtinta schema, parodanti visus konkurso dalyvio tiesioginius ir netiesioginius akcininkus ir galutinius naudos gavėjus (jeigu konkurso dalyvio akcininkų struktūroje yra bendrovių, kurių akcijomis prekiaujama vertybinių popierių biržoje, tai nurodoma scheme, taip pat nurodoma, kokioje biržoje prekiaujama bendrovės vertybiniais popieriais). Tačiau gali susiklostyti situacijos, kuomet, net ir pateikus Tarybai akcininkų ir galutinių naudos gavėjų schemas su registro išrašais ir kitais dokumentais, gali nepavykti tinkamai įvertinti, ar nėra viršijama tolerancijos riba. Tokiu atveju Tarybai suteikiama teisė kreiptis į konkurso dalyvį ir prašyti jo pateikti papildomus dokumentus ar kitą informaciją, kurios pagrindu galima būtų tinkamai įvertinti konkurso dalyvio akcininkų ir galutinių naudos gavėjų, neatitinkančių europinės ir transatlantinės integracijos kriterijų, dalį.

AIE įstatymo 22 straipsnio 10 dalies 2 punkte numatyta, kad Vyriausybė nustato reikalavimus, kurie gali būti susiję su šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) išmetimo mažinimo tikslais, investicijomis į aplinkos apsaugą, parama vietos bendruomenėms, mažų ir vidutinių įmonių įtraukimu į projekto įgyvendinimą ir (ar) naudojimosi infrastruktūra.

Aprašo III skyriuje, siekiant sumažinti atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių statybos projekto įgyvendinimo metu susidarancias ŠESD emisijas, siūloma skatinti konkurso dalyvius statybos laikotarpiu rinktis mažas emisijas generuojancias transporto priemones. Projekto įgyvendinimo metu sukurtų emisijų mažinimo priemonių kompensavimo reikalavimas sudarys sąlygas ateityje prisidėti prie kitų su ŠESD mažinimu susijusių projektų įgyvendinimo ir prie nacionalinių strateginių tikslų.

Nustatant ŠESD emisijos faktorius (tarp jų ir mažai sieros turinčio kuro¹) buvo įvertinti keli duomenų šaltiniai². Atsižvelgiant į daugelio rinkos dalyvių pastabas, kad pirminiame derinti pateiktame Apraše pasiūlyta ŠESD emisijų kaina yra per didelė, ir siekiant nustatyti konkrečią ir tarptautinių teisės aktų pagrindu pagrįstą ŠESD emisijų vertę, Nutarimo projekte numatoma, kad ŠESD emisijų kaina yra lygi 216 eurų už t CO₂.

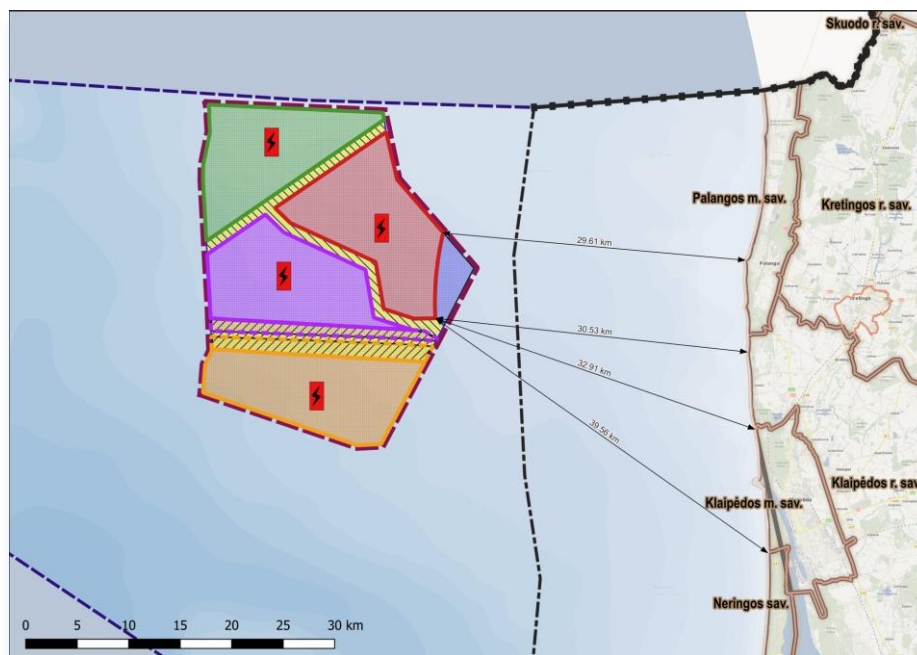
Apraše nustatoma, kad konkurso laimėtojas per 3 metus nuo leidimo naudoti jūrinės teritorijos dalį (dalis) atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai (toliau – leidimas plėtrai ir eksploatacijai) išdavimo dienos su VŠĮ Lietuvos energetikos agentūra turės suderinti planuojamą ŠESD emisijų planą ir ŠESD vertę per 30 kalendorinių dienų nuo statybą leidžiančio dokumento išdavimo dienos pervesti į atskirą valstybės išdo sąskaitą. Konkurso laimėtojui išdavus leidimą gaminti elektros energiją Lietuvos energetikos agentūrai pateikiama ŠESD emisijų ataskaita, kurią įvertinus nustatoma, ar ŠESD emisijų vertės viršytos ar yra mažesnės ir atsižvelgiant į tai, nustatoma, kad konkurso laimėtojas turi sumokėti papildomą sumą ar permoka turi būti grąžinta.

¹ nurodyta – International Maritime Organization “Fourth IMO GHG Study 2020” ([Fourth IMO GHG Study 2020 - Full report and annexes.pdf](#))

² Aplinkos apsaugos agentūros interneto svetainėje skelbiami „Lietuvoje taikomos kuro grynosios šiluminės vertės ir išmetamų teršalų faktoriai“ <https://aaa.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/siltnamio-efekta-sukeliancios-dujos-1/es-atl-prekybos-sistema/informacijos-mainu-centras>; Lietuvos energetikos instituto atlikta studija „Šiltnamio efektą sukeliančių dujų nacionalinių emisijų rodiklių energetikos sektoriuje atnaujinimas“ https://am.lrv.lt/uploads/am/documents/files/KLIMATO%20KAITA/Studijos%2C%20metodin%C4%97%20med%C5%BEiaga/Ataskaita_Energetikos_EF_galutine_20160502.pdf; Intergovernmental Panel on Climate Change (Tarpvyriausybinė klimato kaitos komisija) https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/pdf/2_Volume2/V2_3_Ch3_Mobile_Combustion.pdf.

Aprašo IV skyriuje nustatomas reikalavimas, susijęs su investicijomis į aplinkos apsaugą, – skirti ne mažiau kaip 5 mln. eurų sumą papildomoms priemonėms, t. y. papildomai prie priemonių, kurios bus numatytos Aplinkos apsaugos agentūros sprendime dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai. Šios lėšos būtų mokamos į atskirą valstybės išdo sąskaitą ir naudojamos aplinkos apsaugos jūrinėje teritorijoje tikslais. Vadovaujantis nepriklausomo ekspertinio vertinimo rezultatais, vystant atsinaujinančius išteklius naudojančias elektrines Baltijos ir Šiaurės jūrose, jų vystytojai turėjo atlikti papildomas investicijas į aplinkos apsaugą, kurios siekė nuo 0,1 iki 3,75 proc. viso projekto investicijų vertės. Nutarimo projekte siūloma 5 mln. eurų įmoka sudarytų apie 0,25 % planuojamo investicinio projekto vertės, todėl, manytina, tai atitinka kitose šalyse taikomą praktiką papildomoms investicijoms aplinkos apsaugos tikslams.

Aprašo V skyriuje nustatomas reikalavimas, susijęs su parama vietos bendruomenėms. Siūloma skirti paramą Palangos miesto savivaldybei. Įmoka, lygią vienam eurui už 1 MWh, konkurso laimėtojas mokėtų nuo leidimo gaminti elektros energiją išdavimo dienos iki šio leidimo galiojimo pabaigos ir ją pervestų Energetikos ministerijos teikimu Vyriausybės paskirtam atsinaujinančių išteklių elektros energijos gamybos įmokos administratoriui, kuris ją išmokėtų Palangos miesto savivaldybei. Paramą numatoma skirti Palangos miesto savivaldybei, kadangi jūrinės teritorijos dalis, kurioje numatoma atsinaujinančių išteklių energetikos plėtra, yra arčiausiai ir išsidėsčiusi lygiagrečiai su šios savivaldybės teritorija (žr. 1 pav.).

1 paveikslas. Prioritetinė atsinaujinančios energetikos vystymui pasirinkta Lietuvos jūrinės teritorijos dalis.

Pastaba. Raudona spalva pažymėta Vyriausybės nutarimu³ įtvirtinta dalis, kurioje numatoma pirmojo vėjo elektrinių parko plėtra.

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 22 d. nutarimas Nr. 697 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje dalių, kuriose tikslinga organizuoti konkursą (konkursus) atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai, ir šių elektrinių įrengtųjų galių nustatymo“.

Aprašo VI skyriuje nustatomas reikalavimas, susijęs su mažų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ) įtraukimu į projekto įgyvendinimą ir (ar) naudojimąsi infrastruktūra. Pažymėtina, kad MVĮ sąvoka apima ne tik Lietuvos Respublikos teritorijoje įsteigtas bei veiklą vykdančias mažas ir vidutinės įmones. Konkurso laimėtojas turės užtikrinti, kad nuo leidimo plėtrai ir eksploatacijai išdavimo dienos iki leidimo gaminti elektros energiją konkurso laimėtoji išdavimo dienos, MVĮ, kaip tai yra apibrėžta Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme, su projektu susijusių suteikiamų paslaugų ir atliekamų rangos darbų vertė bus ne mažesnė kaip 3 procentai skaičiuojant nuo projekto statybos laikotarpiu atliktų investicijų išlaidų sumos. Taip pat konkurso laimėtojas turi užtikrinti, kad nuo leidimo gaminti elektros energiją išdavimo dienos iki šio leidimo galiojimo pabaigos MVĮ su projektu susijusių suteikiamų paslaugų ir atliekamų rangos darbų vertė bus ne mažesnė kaip 10 procentų skaičiuojant nuo visų projekto eksploatacijos ir priežiūros sąnaudų sumos.

Aprašo VII skyriuje nustatomi reikalavimai dėl finansinio pajėgumo. Siekiant užtikrinti, kad konkurso dalyvis turėtų pakankamus finansinius pajėgumus įgyvendinti elektrinių plėtros jūrinėje teritorijoje projektą, siūloma įtvirtinti du kriterijus konkurso dalyvio finansiniam pajėgumui įvertinti, t. y. kad vidutinės metinės pajamos per paskutinius 3 kalendorinius metus būtų ne mažesnės kaip 500 mln. eurų ir nuosavo kapitalo dydis sudarytų ne mažiau kaip 20 procentų sumos, apskaičiuojamos padauginus Tarybos pagal AIE įstatymo 22 straipsnio 12 dalies 3 punktą įvertinamų vidutinių santykinų investicijų į elektrinių įrengimą ir jų prijungimą prie elektros tinklų, įskaitant transformatorių pastotės sausumos teritorijoje plėtros sąnaudas, dydį iš Tarybos pagal AIE įstatymo 22 straipsnio 10 dalies 6 punkte skelbiamoje informacijoje apie planuojamą organizuoti konkursą nurodytos elektrinių įrengtosios galios (MW). Vertinama, kad atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių ir susijusios infrastruktūros įrengimo vertė gali siekti apie 2 mlrd. eurų. Atsižvelgiant į Konkurencijos tarybos pastabą dėl finansinio pajėgumo, vadovaujantis analogija su Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 1S-105 patvirtintos Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos 12.3 papunktyje pateikiama rekomendacija dėl reikalavimo ūkio subjekto vidutinės metinės visos veiklos pajamoms – apie 0,2–0,7 visos numatomos pirkimo sutarties vertės, Apraše siūloma nustatyti, kad konkurso dalyvio vidutinės metinės pajamos per paskutinius 3 kalendorinius metus turi būti ne mažesnės kaip 500 milijonų eurų (t. y. ši suma yra 0,2–0,7 projekto vertės ribose). Taip pat pažymėtina, kad atsisakyta reikalavimo remtis bendra einamojo likvidumo koeficiento reikšme, nes konkurse turi teisę dalyvauti ir fiziniai asmenys, kurie tokio rodiklio (duomenų) neturės galimybės pateikti. Manytina, kad vidutinių metinių pajamų dydžio ir nuosavo kapitalo dydžio reikalavimai yra pakankami tam, kad būtų įrodytas konkurso dalyvio finansinis pajėgumas.

Aprašo VIII skyriuje nustatomi reikalavimai konkurso dalyviui dėl turimos patirties.

Siūloma nustatyti, kad konkurso dalyvis Tarybai privalo pateikti informaciją, įrodančią, kad konkurso dalyviui yra išduotas leidimas gaminti elektros energiją (arba jam analogiškas dokumentas) bent vienoje didesnėje kaip 150 MW įrengtosios galios elektrinėje jūros teritorijoje, arba kad konkurso dalyvis yra įgijęs teisę vystyti bent vieną didesnę kaip 150 MW įrengtosios galios elektrinę jūrinėje teritorijoje. Teisę vystyti elektrinę jūrinėje teritorijoje galėtų būti įrodoma pateikiant leidimą plėtoti elektrinių parką jūrinėje teritorijoje (ar jam prilyginamą dokumentą ar leidimą) ir (ar) valstybės kompetentingos institucijos sprendimą (pavyzdžiui, teisės vystyti suteikimas administraciniu aktu, potvarkiu ar kitokiu teisės aktu). Taip pat siūloma nustatyti, kad reikalavimus dėl turimos patirties įgyvendinant elektrinių plėtros jūrinėje teritorijoje atitiktų bent vienas konkurso dalyvio, dalyvaujančio jungtinės veiklos sutarties pagrindu, subjektas.

Aprašo X skyriuje siūloma detalizuoti išlaidų, patirtų AIE įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje numatytiems tyrimams ir kitiems veiksams atlikti, kompensavimo ir panaudojimo tvarką. Nustatoma, kad įvertinamos visos nurodytiems tyrimams ir kitiems veiksams atlikti patirtos išlaidos ir konkurso dalyvis neprivalo kompensuoti tik tų išlaidų, kurios finansuojamos Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis. Kompensacija būtų sumokama Energetikos ministerijai ir gautos lėšos panaudojamos AIE įstatymo 22 straipsnio 29 dalyje numatytais tikslais, susijusiais su atsinaujinančių energijos išteklių plėtra, energijos efektyvumo didinimu, taip pat moksliniams tyrimams ir inovacijoms atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje.

Aprašo XI skyriuje siūloma detalizuoti ataskaitų apie AIE įstatymo 22 straipsnio 10 dalies 2 ir 18 punktuose numatytus įsipareigojimus teikimo terminus ir tvarką, taip pat jų patikrinimo bei pranešimo apie nustatytus neatitikimus tvarką. Aprašo projekto 60 punkte detalizuojama vystymo mokesčio, kurį konkurso laimėtojas įsipareigojo sumokėti laimėjęs konkursą, mokėjimo tvarka.

Nutarimo projekte nustatoma, kad jis įsigalioja praėjus 2 mėnesiams po Europos Komisijos pritarimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 3 dalies nuostatas.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos⁴ 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Priėmus Nutarimo projektą neigiamų teisinio reguliavimo poveikio pasekmių nenumatoma.

Nutarimo projektas buvo du kartus viešai derintas su suinteresuotomis institucijomis ir subjektais. Nutarimo projekto derinimo metu pateiktos pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, įvertinti derinimo pažymoje.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Nutarimo projektą parengė Energetikos ministerijos Tvarios energetikos politikos grupė (vadovė Lina Sveklaitė, tel. 8 602 46 479, el. p. lina.sveklaite@enmin.lt), tiesioginė rengėja – patarėja Jevgenija Jankevič (tel. 8 602 47 359, el. p. jevgenija.jankevic@enmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 12 lapų;
2. Nutarimo projekto derinimo pažyma, 13 lapų.

Energetikos ministras

Dainius Kreivys

⁴ Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“.

J. Jankevič, tel. 8 602 47 359, el. p. jevgenija.jankevic@enmin.lt